

## REIVINDICACIÓ DEL PLA D'URGELL

Pregó de la Festa Major de Fondarella (notes)

Setembre 1987 (\*)

Excel·lentíssim poble de Fondarella!, digníssimes autoritats!, benvolguts assistents a la Festa Major de Fondarella!.

Segurament no sóc jo la persona més adequada per pregonar aquesta festa; ni els meus mèrits són gaires, ni la meva carrera tan llarga com per a impartir doctrina des d'aquest balcó presidencial. No podia, però, refusar la invitació dels membres del consistori de Fondarella, companys prou coneguts alguns d'ells i persones de les quals és prou sabuda també la dedicació honesta i generosa al servei del país i del seu poble. És per això que he acceptat el compromís de fer aquest pregó de Festa Major, el qual voldria que fos una aportació més d'una persona com una altra de les moltes que hem vingut a aquesta Festa Major.

L'ajuntament de Fondarella fou un més dels ajuntaments que a principi de l'estiu de l'any passat m'encarregà de fer un estudi sobre els fets que justifiquen l'existència de la comarca del Pla d'Urgell. Com a fill del Poal i sentint-me ciutadà del Pla d'Urgell, amb molt de gust vaig acceptar l'encàrrec, que no era pas senzill, ni mancat de dificultats. Després de sospesar tots els aspectes que afecten el tema comarcal i amb la participació de tècnics en les diverses matèries, el treball es va acabar i es lliurà el març d'enguany als ajuntaments del Pla d'Urgell. Tothom pot consultar el contingut de l'estudi a cadascun dels ajuntaments.

Que els de Fondarella us sentiu de l'Urgell o Pla d'Urgell, que els del Poal ens en sentim, també, i que se'n senten els habitants dels pobles veïns, és un fet evident que no necessita gaires demostracions. Aquesta terra és precisament l'Urgell o Pla d'Urgell per excel·lència, nom que ve avalat per una història de més de set-cents anys, que no tenen altres comarques de la regió de Lleida.

Aquesta identitat que tots tenim prou clara no és, però, suficient per a justificar la creació d'una comarca que tingui una utilitat per a l'administració dels afers públics. No ho fou durant la Segona República, quan la Generalitat establí la primera divisió comarcal amb un sentit operatiu. I tampoc ho és ara que s'ha aprovat la nova organització territorial de Catalunya en comarques (Llei 6/1987 de 4 d'abril d'Organització Comarcal de Catalunya).

Amb tota la raó del món ens sentim i reclamem del Pla d'Urgell; però el dret a esdevenir una comarca administrativa o oficial es fonamenta no solament en aquesta raó d'identitat. Constituïm un territori amb unes mateixes condicions físiques de plana, amb una climatologia ben diferenciada, amb uns sòls argilosos i graverosos molt semblants. Tenim els mateixos conreus, engreixem animals semblants i les nostres activitats marcades per la presència del canal d'Urgell són ben diferents de les de les terres veïnes.

Com a plana que som oberta a tots els vents, les comunicacions ens són fàcils amb les terres veïnes. Però si antigament no hi havia centres importants al mig de la plana, els anys han vist com es formaven unes poblacions més grans que avui són punt d'atraccions dels pobles urgellencs.

Mollerussa i en menor grau Bellpuig d'Urgell són avui dia centres indiscutibles de mercat i els habitants dels encontorns hi acudim per a fer múltiples compres i satisfer les diverses necessitats d'esbarjo i serveis. En definitiva, Mollerussa i en menor grau Bellpuig, per l'ensenyament que s'hi dóna, per l'assistència mèdica i per l'oferta esportiva, cultural i de diversos serveis, constitueixen un centre comarcal típic, que poc o res té a envejar d'un Balaguer, un Tàrrrega, un Cervera o les Borges.

Resulta, doncs, lògic que la nova organització comarcal de Catalunya reconegui aquesta "realitat comarcal" del Pla d'Urgell, realitat explicada amb pèls i senyals en l'estudi que hem realitzat amb Romà Pujadas i altres. Caldrà esperar que els ajuntaments que avui s'agrupen reclamant la comarca del Pla d'Urgell trobin la justa resposta a les seves reivindicacions i que la realitat de les nostres terres urgellenques no quedi esquarterada i amagada dins de quatre comarques diferents, tal com s'esdevingué el 1932 i 1936.

D'allò que han de ser en un futur les comarques oficials, si un cop aprovat el Pla d'Urgell tot anirà a parar a Mollerussa, si les comarques necessitaran més impostos,... poc es pot precisar. Els canvis generen inquietuds; però de la Llei d'Organització Comarcal no se'n dedueixen conclusions pessimistes. Sigui com sigui, allò que avui tenim i no hem de perdre és una voluntat comarcal que hauran de tenir ben present els responsables de les futures comarques.

El poble de Fondarella, amb els seus 500 i pico habitants representa una part petita dels 30.000 i escaig habitants del Pla d'Urgell i Fondarella es troba, fins i tot, una mica esborrada per la proximitat de Mollerussa. La voluntat dels fondarellencs constitueix, però, una peça tant important com la de qualsevol altre poble en la constitució del futur Pla d'Urgell. Al cap i a la fi, el que avui és una cosa demà en pot ser una altra; fa poc més de 100 anys Fondarella era més gran que Mollerussa. ¿I què hagués passat si Fondarella no s'hagués deixat perdre l'estació de tren ?.

*Si voleu que us les diga  
Les quatre capitals del món,  
Mollerussa, Fondarella,  
Miralcamp i Sidamon.*

Sigui com sigui, la voluntat comarcal dels fondarellencs és prou clara i què millor per demostrar-ho que aquesta Festa Major oberta als pobles veïns. Potser que tots en prenguem nota i que de la mateixa manera que el poble de Fondarella s'obre a la comarca, els comarcans engreixem i engrossim el poble de Fondarella.

Benvinguda, doncs, pels comarcans, la Festa Major de Fondarella!. Que no ens faltin els balls, ni la beguda, ni el fum espès dels caliquenyos de Fondarella!. Fondarellencs i vinguts de fora vila, bona Festa Major!.

Ignasi Aldomà Buixadé

(\*) El Pla d'Urgell seria reconegut com a comarca per la Llei 5/1988 de 28 de març.